

SVENSKA FREDS VALGRANSKNING 2026

- Så tycker partierna i viktiga
freds- och säkerhetspolitiska frågor!

SVENSKA FREDS VALGRANSKNING 2026

Inledning

Varför en freds- och säkerhetspolitisk valgranskning?

Säkerhet handlar inte främst om militära muskler, utan om att människor ska kunna leva i trygghet. Trots det dominerar den säkerhetspolitiska debatten av krav på militär upprustning för att stärka Sveriges förmåga till avskräckning med hjälp av väpnat våld. Men om vi på allvar vill se en säkrare värld måste vi investera mer i att hantera orsakerna till krig, som förtryck, bristande demokrati och konflikter om makt och resurser. Det kräver en freds- och säkerhetspolitik som främjar detta, och som främjar mänsklig säkerhet. Idag görs dock bara en bråkdel av det nödvändiga arbetet, samtidigt som enorma summor läggs på militära utgifter.

Freds- och säkerhetspolitiska frågor är på många sätt mer aktuella än någonsin, men får trots det ofta jämförelsevis lite utrymme i valdebatten. Syftet med Svenska Freds valgranskning är att ge mer plats åt dessa frågor. Vi vill att fler ska kunna bilda sig en uppfattning om hur vi skapar hållbar fred och säkerhet, och vi vill att fler ska ta plats i det freds- och säkerhetspolitiska samtalet. Med vår granskning kan du ta med dig freds- och säkerhetspolitiken in i valbåset och påverka så att Sveriges politik bidrar till hållbar fred, och till en värld där så många som möjligt kan leva sina liv fullt ut utan rädsla för våld och utsatthet.

Vad säger granskningen om freds- och säkerhetspolitiken?

Den säkerhetspolitiska debatten har militariserats kraftigt de senaste åren. Det märks också i Svenska Freds valgranskning. Samtliga riksdagspartier är för en fortsatt skenande militär upprustning och alla partier är för värnplikten. Sedan det senaste valet har Sverige blivit medlem i Nato. Massförstörelsevapnet kärnvapen diskuteras i allt större utsträckning som något som behövs för att garantera Sveriges säkerhet, trots att det i själva verket är ett existentiellt hot. Vapenexporten är på historiskt höga nivåer trots att forskningen tydligt säger att vapenhandel både förlänger och förvärrar konflikter.

Den militariserade debatten framträder extra tydligt när partierna lyfter sin viktigaste freds- och säkerhetspolitiska fråga. För **Centerpartiet**, **Liberalerna** och **Kristdemokraterna** är den viktigaste frågan att stödja Ukrainas försvar mot den ryska aggressionen. Rysslands anfallskrig mot Ukraina beskrivs som det största hotet mot freden. Även **Sverigedemokraternas** viktigaste fråga följer samma spår - att "*åstadkomma en tillräcklig avskräckning gentemot Ryssland för att undvika att Sverige utsätts för väpnad aggression*".¹ **Moderaternas** viktigaste fråga är att skyndsamt "*rusta så att Sverige står starkt i såväl kris som krig*".² För **Vänsterpartiet** handlar den viktigaste frågan om att försvara folkrätten. Det gäller även **Miljöpartiet** som belyser att ett ensidigt fokus på

¹ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

² Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

militära hot inte räcker för att skapa trygghet, och att klimatkrisen och den växande globala orättvisan är de viktigaste säkerhetspolitiska frågorna. **Socialdemokraterna** tycker att den viktigaste frågan är att upprätthålla freden, genom att dels stärka totalförsvaret, men också vara en stark röst för fred och folkrätt internationellt.³

Världen står inför många utmaningar som hotar människors säkerhet: krig, fattigdom, klimatförändringar och bristande demokrati. Men världen blir vad vi gör den till. Sverige har en viktig roll att spela, och därmed kan valet avgöra framtiden för freden, folkrätten, demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Om granskningen

Underlaget för granskningen utgörs av riksdagspartiernas budgetmotioner och allmänna motioner samt offentliga uttalanden, debatter, partiprogram och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät. Granskningen fokuserar på elva viktiga freds- och säkerhetspolitiska frågor: internationell rätt och fredlig konflikthantering, bistånd, Palestina och Israel, Ryssland och Ukraina, militära utgifter, Nato, DCA-avtalet, kärnvapen, personminor, vapenhandel samt värnplikt.

Fredlig konflikthantering: folkrätten och FN

Varför är folkrätten och konfliktförebyggande arbete viktiga frågor inför valet?

En stark och trovärdig internationell rättsordning byggd på folkrätten och FN-stadgan är avgörande för fred och säkerhet. För att skapa förutsättningar för hållbar fred så måste vi hantera orsakerna till krig, som förtryck, bristande demokrati och konflikter om makt och resurser. Diplomati, medlingsinsatser, försoningsarbete och ansvarsutkrävande för övergrepp måste prioriteras i större utsträckning. Det mest effektiva sättet att stoppa väpnade konflikter är att förhindra att de bryter ut. Trots det görs mycket lite av det möjliga förebyggande arbetet.

Folkrätten hotas just nu av att den starkes rätt ställs över den internationella rättsordningen och av att flera konflikter har fått våldsamma och destruktiva förlopp. De Internationella domstolarna ICJ och ICC är viktiga för att upprätthålla folkrätten och utkräva ansvar när den bryts. Folkrätten gäller alla världens länder och i alla lägen. Alla är förlorare i en värld där krigets lagar urholkas och där urskillningslöst våld dödar civila inför hela världens ögon. För att folkrätten inte ska urvattnas krävs det att världen agerar när den hotas. Det är en fråga om säkerhet, även för oss i Sverige.

³ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

Vad tycker partierna?

Tidöpartierna **Liberalerna**, **Kristdemokraterna**, **Moderaterna** och **Sverigedemokraterna** har lyft att Sverige ska bedriva en utrikespolitik som förenar nationella säkerhetsintressen med demokratiska värderingar och folkrätten. Att värna folkrätten och FN-stadgan beskrivs som avgörande, samtidigt som de lyfter att FN står inför flera stora utmaningar. De totala anslagen för stöd till internationella organisationer, som FN, minskar mellan 2025-2028. Det gör även stödet till flera FN-organ, till exempel UNDP. En viktig prioritering handlar om att hantera Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.⁴

Sverigedemokraterna menar att förebyggande och folkrätten är viktigt, men att Sverige behöver avskräcka aggressiva diktaturer, som Ryssland. **Kristdemokraterna** ser FN som en viktig aktör för fredsfrämjande och konfliktförebyggande arbete, men vill reformera FN och begränsa säkerhetsrådets vetorätt.⁵ Även **Liberalerna** lyfter problem med att vetorätten hindrar FN:s säkerhetsråd från att ingripa och vill att folkrätten ska utvecklas. De betonar att diplomati och folkrätten är viktigt, men att Europa måste rusta upp för att bevara freden. **Moderaterna** lyfter att det *“bästa sättet att förebygga krig är att göra det otänkbara”*⁶ och att det görs bäst genom avskräckning, starka allianser och en regelbaserad världsordning. FN och Nato beskrivs som viktiga arenor.⁷

Oppositionspartierna **Socialdemokraterna**, **Centerpartiet**, **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** lyfter alla att diplomati och folkrätten är avgörande för att upprätthålla fred och för att förebygga väpnade konflikter. De lyfter på olika sätt att Sverige konsekvent ska vara en stark röst för detta liksom för demokrati och mänskliga rättigheter. De vill se ett starkare stöd till internationella och multilaterala organisationer som FN och de internationella domstolarna. **Socialdemokraterna** vill avsätta 10 miljoner kronor specifikt till ICC för att utreda krigsbrott och anser att Sverige bör ha åklagare på plats för att bistå ICC i utredning kring krigsbrott i Palestina och Israel på samma sätt som Sverige haft i utredning kring ryska krigsbrott i Ukraina.⁸ **Centerpartiet** lyfter biståndet som ett avgörande fredsfrämjande verktyg.⁹ **Miljöpartiet** vill tillföra 15 miljoner kronor till ICC och vill att Sverige ska verka för att förebygga

⁴ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2025/09/2025261/>, (Hämtad 2026-04-10), <https://concord.se/analys-regleringsbrev-till-sida-for-2026>, (Hämtad 2026-04-20) och https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/folkratt-inklusive-manskliga-rattigheter_hd01uu14/, (Hämtad 2026-04-20)

⁵ Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

⁶ Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

⁷ Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

⁸ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/internationell-samverkan_hd023623/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/internationellt-samarbete-i-en-utmanande-tid_hd023729/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

konflikter innan de trappas upp.¹⁰ Vänsterpartiet vill öka stödet till både ICC och ICJ. De lyfter också nedrustning, särskilt kärnvapenedrustning, som viktig för att främja fred.¹¹

Tips på vidareläsning:

- Folkrätten och krigets lagar: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/krigets-lagar/>
- FN:s betydelse för fred och säkerhet: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/fns-betydelse-for-fred-sakerhet-och-internationell-ratt/>
- Internationella Brottmålsdomstolen (ICC) <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/internationella-brottmalsdomstolen-icc/>
- Ingen stat kan tillåtas stå över folkrätten: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/ingen-stat-kan-tillatas-sta-over-folkkratten/>

Bistånd

Varför är biståndet en viktig fråga inför valet?

I en värld präglad av krig, klimatkris och ökande ojämlikhet är bistånd ett avgörande verktyg för att minska mänskligt lidande, förhindra väpnade konflikter och bygga långsiktig, hållbar fred. Forskning har visat att när alla typer av bistånd prioriterats – humanitära insatser, utvecklingsarbete och fredsbygge – har risken för tillbakagång till väpnad konflikt minskat.¹²

Bistånd räddar bokstavligen liv. Trots det minskar biståndet i världen, och från Sverige. Det riskerar att leda till framtida konflikter och till att fler människor dör. Dödligheten hos barn under fem år tros 2025 (statistiken är i skrivande stund ännu inte färdiganalyserad) ha ökat för första gången detta århundrade, och så många som 12 miljoner fler barn riskerar att dö innan de hinner fylla fem år fram till 2045.¹³ Med minskat bistånd och stöd till freds- och demokratirörelser krymper det demokratiska utrymmet runt om i världen. Även i Sverige har stödet till civilsamhället minskat kraftigt de senaste åren. 2023 valde regeringen till exempel att avveckla det statliga stödet till fredsorganisationer, ett stöd som funnits i olika former i över 100 år.

Sverige har länge haft som mål att minst en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) ska avsättas för bistånd, något som Tidöregeringen övergav efter att den tillträdde

¹⁰https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sverige-fortjanar-battre-miljopartiets_hdo23770/html/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

¹¹https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sakerhetspolitik-for-en-fredligare-varld_hdo22368/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

¹²<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15423166251348785>, (Hämtad 2026-03-31)

¹³https://www.gatesfoundation.org/ideas/media-center/press-releases/2025/12/goalkeepers-child-deaths-rising-high-impact-solutions?utm_source=chatgpt.com, (Hämtad 2026-04-20)

2022. Samtidigt meddelades nya riktningar för biståndet: Det skulle prioriteras till Ukraina, på grund av säkerhetspolitiska intressen, och för att öka återvandring samt främja handel. Det går emot de mål som anges i den internationella definitionen – att biståndsmål ska “bidra till ekonomisk utveckling och mänsklig välfärd i utvecklingsländer”.¹⁴

Vad tycker partierna?

Sedan 2022 har omfattande nedskärningar av biståndet gjorts. Utvecklingssamarbetet med en rad länder har avvecklats, bland dessa Afghanistan, Myanmar, Moçambique, Tanzania, Zimbabwe, Liberia och Bolivia.¹⁵ Tidöpartierna – det vill säga **Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna** samt **Sverigedemokraterna** – plan för biståndspolitikerna kommande år innebär en minskning med 3 miljarder kronor från 2025 till 2026, och sedan en fast budgetnivå på 53 miljarder per år 2026–2028. 2028 beräknas andelen av BNI bli 0,68 procent, vilket är lägre än FN:s globala mål om 0,7 procent av BNI till bistånd.¹⁶

Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet kritiserar Tidöpartierna nedskärningar i biståndet, inklusive stödet till svenska civilsamhällesorganisationer. De menar att bistånd är ett viktigt verktyg för att förebygga konflikter och minska mänskligt lidande. De anser därför att Sverige inte ska välja mellan stöd till Ukraina och mänskliga rättigheter globalt – båda måste prioriteras. Alla dessa partier vill återgå till enprocentsmålet, men alla anger inte när det åter ska uppnås. **Socialdemokraterna** budgeterar för att biståndet ska uppgå till 57 miljarder 2028, vilket motsvarar 0,73 procent av BNI, och anger inte när biståndet ska uppnå 1 procent av BNI igen. **Vänsterpartiet** budgeterar något högre med en successiv ökning till 61 miljarder 2028 vilket motsvarar 0,78 procent av BNI. Det är dock första gången Vänsterpartiets budget frångår principen om enprocentsmålet. **Centerpartiet** och **Miljöpartiet** budgeterar båda för bistånd för motsvarande 1 procent av BNI från och med 2026 fram till 2028, vilket då motsvarar 78,2 miljarder. Skillnaden i deras respektive budget är att **Centerpartiet** redovisar stödet till Ukraina som en egen del. När det stödet räknas in uppgår det totala biståndet till 1 procent av BNI i **Centerpartiets** budget.¹⁷

Socialdemokraterna vill återuppta stödet till svenska fredsorganisationer genom Folke Bernadotteakademien och kritiserar att regeringen avvecklat stödet.¹⁸ Även

¹⁴ <https://concord.se/fakta-i-bistandsdebatten>, (Hämtad 2026-04-20)

¹⁵ <https://concord.se/de-senaste-nedskarningarna-i-bistandet-och-de-som-vantar>, (Hämtad 2026-04-20) och <https://concord.se/analys-regleringsbrev-till-sida-for-2026>, (Hämtad 2026-04-20)

¹⁶ <https://www.regeringen.se/contentassets/3416d1df56ae4fcaacf03ecd8ed81ab1/utgiftsomrade-7-internationellt-bistand/>, (Hämtad 2026-04-20) och <https://concord.se/oppositionspartiernas-bistandsbudgetar>, (Hämtad 2026-04-20)

¹⁷ <https://concord.se/oppositionspartiernas-bistandsbudgetar>, (Hämtad 2026-04-20)

¹⁸ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/utgiftsomrade-7-internationellt-bistand_hd023622/, (Hämtad 2026-03-31)

Vänsterpartiet¹⁹ och Miljöpartiet vill återuppta stödet till svenska fredsorganisationer. Miljöpartiet vill dubbla stödet.²⁰

Tips på vidareläsning:

- Regeringen kapar stöd till fredsorganisationer: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/pm-kapat-stod-riktad-attack/>
- Krönika om nedskärningar i biståndet: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/kronika-det-brukar-bli-harda-besked-i-benjamin-douas-julpaket/>
- FN kritiserar Sverige för det indragna stödet till fredsorganisationer: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/fn-kritiserar-sverige-for-det-indragna-stodet-till-fredsorganisationer/>
- Debattartikel om nedskärningar i bistånd till förmån för militär upprustning: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/debattartikel-det-svantesson-sager-stammer-inte/>
- Krönika om att Sverige stoppar stödet till UNRWA: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/kronika-julbeskedet-som-far-folke-bernadotte-att-vanda-sig-i-sin-grav/>
- Hållbar fred och mänsklig säkerhet: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/pax3-23-hallbar-fred-och-mansklig-sakerhet/>
- Rädda Biståndet: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/radda-bistandet/>

Israel och Palestina

Varför är Israel och Palestina en viktig fråga inför valet?

Israels våld i Gaza har inneburit ett hänsynslöst angrepp på folkrätten och en uppvisning av total likgiltighet inför krigets lagar. Det pågår mängder av väpnade konflikter i världen. I fallet Israel och Palestina har Sveriges regering dock inte tydligt stått upp för folkrätten och fördömt Israel, så som den med rätta fördömt Rysslands folkrättsvidriga invasion av Ukraina liksom Hamas, och andra palestinska väpnade grupper, attacker mot israeliska civila. Om inte alla i likvärdig utsträckning hålls ansvariga i förhållande till folkrätten försvagas respekten för den, vilket riskerar att få stora konsekvenser. I vissa fall har Sverige aktivt gett sitt stöd till Israels agerande trots att detta kritiserats i utlåtanden och ställningstaganden från ICC, ICJ och FN. Sverige är det enda landet som vid sidan av USA stoppat det livsviktiga stödet till FN-organet UNRWA och Sverige bedriver också vapenhandel med Israel.

Israels folkrättsbrott och ockupation fortsätter. Samtidigt har frågan om Palestina och Israel än en gång sjunkit på den mediala och politiska dagordningen. Men det är precis nu insatser för hållbar fred behövs som allra mest. Sverige har en viktig roll att spela.

¹⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/en-svensk-utvecklings-och-bistandspolitik-for_hd022818/, (Hämtad 2026-03-31)

²⁰ <https://data.riksdagen.se/fil/B34DB875-7A81-462C-92C0-67678D9CCA59>, (Hämtad 2026-03-31)

Vad tycker partierna?

Alla partier står bakom en tvåstatslösning och kritiserar Israels bosättningar. Partierna har dock olika uppfattningar om hur frågan ska hanteras. **Sverigedemokraterna** vill dra tillbaka erkännandet av staten Palestina och vill driva detta i eventuella regeringsförhandlingar.²¹ De vill också stödja Israels rätt att försvara sig mot militant islamism genom ökat handelsutbyte, inklusive krigsmateriel.²² Regeringspartierna **Liberalerna**, **Kristdemokraterna** och **Moderaterna** menar att ockupationen och bosättningarna är oacceptabla. De ser EU som den främsta plattformen för att verka i denna fråga, bland annat genom sanktioner mot extremistiska bosättare. I slutet av sommaren 2025 öppnade de för att frysa EU:s handelsavtal med Israel för att få Israel att släppa in humanitär hjälp i Gaza. Denna fråga drivs dock inte aktivt längre. I april 2026 öppnar regeringen för att inom EU införa extra tullar och exportcertifikat på produkter från illegala israeliska bosättningar på ockuperad mark. De vill inte återuppta stödet till UNRWA, och inte heller avbryta vapenhandeln med Israel.²³

Socialdemokraterna, **Centerpartiet**, **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** har på olika sätt lyft att regeringen inte agerat tillräckligt för att sätta press på Israel och stå upp för folkrätten. De vill bland annat återuppta stödet till UNRWA, utvidga sanktioner mot bosättare och pausa EU:s handelsavtal. **Socialdemokraterna**, **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** vill också avbryta handel med bosättarprodukter från ockuperad mark. Flera av dem lyfter att Sverige bör gå före med nationella restriktioner då det i nuläget inte går att nå enighet i dessa frågor i EU.²⁴ Därtill vill **Socialdemokraterna** stoppa krigsmaterielexporten till Israel.²⁵ **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** vill stoppa all vapenhandel, inklusive import, samt militära samarbeten med Israel.²⁶

Tips på vidareläsning:

²¹ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/akesson-sd-beredd-att-axla-rollen-som-statsminister>, (Hämtad 2026-03-31)

²² Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

²³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/situationen-i-israel-och-palestina_hd01uu15/, (Hämtad 2026-03-20), Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026 och <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/04/regeringen-presenterar-forslag-for-att-oka-trycket-pa-olagliga-bosattningar-pa-vastbanken/>, (Hämtad 2026-04-22)

²⁴ S, V, MP respektive budgetmotioner 2026, samt motioner (V, S, MP & C) 2025/2026:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/situationen-i-israel-och-palestina_hd01uu15/ (Hämtad 2026-03-25) och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

²⁵ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/havande-av-ockupationen-av-palestina_hd021363/, (Hämtad 2026-03-25) och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

²⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/israels-ockupation-av-palestina_hd023440/, (Hämtad 2026-03-25), https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/ett-slut-pa-ockupationen-av-palestina_hd023372/, (Hämtad 2026-03-25) och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

- Frågor och svar om Palestina och Israel: <https://www.svenskafreds.se/fragor-svar-palestinaisrael/>
- UNRWA - livsviktigt av flera skäl: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/unrwa-livsviktigt/>
- Svenska Freds krav: <https://www.svenskafreds.se/upptack/fred-och-sakerhet/svenska-freds-kraver-att-regeringen-tar-stallning-mot-krigsbrotten/>
- Sveriges vapenhandel med Israel: <https://www.svenskafreds.se/upptack/vapenexport/sveriges-vapenhandel-med-israel/>
- Kampanj - Vi saknar ord: <https://www.svenskafreds.se/palestinaisrael/vi-saknar-ord/>

Ryssland och Ukraina

Varför är Ryssland och Ukraina en viktig fråga inför valet?

Den säkerhetspolitiska debatten i Sveriges präglas av det potentiella militära hotet från Ryssland och hur detta kan bemötas eller avvärjas. Många ser utgången i Rysslands krig mot Ukraina som avgörande för hur det ryska hotet mot Sverige kommer att utvecklas framöver. Fokus ligger nästan helt på militära aspekter, även när möjliga vägar till fred diskuteras. Men det finns många andra verktyg som måste användas för att först få till stånd en vapenvila, däribland seriös diplomati och effektiva sanktioner riktade mot Rysslands krigsförmåga.

En hållbar fred i Ukraina förutsätter sedan en omfattande process, där en bredd av aktörer måste inkluderas, inte minst från civilsamhället. Det krävs ett rättvist juridiskt ansvarsutkrävande för begångna krigsbrott. Krigets grundläggande orsaker behöver också hanteras, där en av de viktigaste är bristen på demokrati i Ryssland. Forskning har visat att det finns starka samband mellan demokrati och fred, och det är uppenbart att den alltmer auktoritära utvecklingen i Ryssland möjliggjort och bidragit till det ryska kriget mot Ukraina.

Att främja demokrati i Ryssland är viktigt såväl för att få stopp på kriget i Ukraina som för att uppnå hållbar fred på sikt. Den ryska regimens repression är omfattande, och många inom demokratirörelsen har fängslats eller tvingats fly utomlands. Men det finns ändå modiga människor som fortsätter verka inne i Ryssland. Ett starkt svenskt ekonomiskt, politiskt och moraliskt stöd till Rysslands demokratiska krafter är av största vikt, både inne i landet och i exil.

Vad tycker partierna?

Samtliga partier står bakom ett omfattande svenskt militärt stöd till Ukraina och fokuserar huvudsakligen på detta. Det finns en bred uppslutning bakom sanktioner mot Ryssland, men **Vänsterpartiet**²⁷ och **Miljöpartiet**²⁸ sticker ut med krav på omedelbart stopp för import

²⁷ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sakerhetspolitik-for-en-fredligare-varld_hd022368/, (Hämtad 2026-03-31)

²⁸ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/okad-forsvarsformaga_hd023410/, (Hämtad 2026-04-23)

av rysk olja och gas. Juridiskt ansvarsutkrävande för ryska krigsbrott har också brett stöd i riksdagen, men det är bara **Socialdemokraterna**,²⁹ **Vänsterpartiet**³⁰ och **Miljöpartiet**³¹ som vill se ökade ekonomiska anslag till de internationella domstolarna. Behovet av ökade diplomatiska ansträngningar för att få stopp på kriget ges ingen framträdande plats hos något parti.

Det finns brett stöd för att främja demokratisk utveckling i Ryssland. **Centerpartiet** och **Kristdemokraterna** lyfter fram att ett framtida demokratiskt Ryssland utgör ett svenskt säkerhetspolitiskt intresse.³²

Alla partier vill se stödinsatser riktade till den ryska demokratirörelsen. **Kristdemokraterna** och **Moderaterna** vill i nuläget reservera stödet för aktörer som verkar utanför Ryssland,³³ medan **Centerpartiet**, **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** uttryckligen anser att också demokratiska krafter inne i landet bör stödjas ekonomiskt.³⁴

Volymmässigt vill **Liberalerna**, **Centerpartiet**, **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** öka stödet till ryska demokratifrämjande aktörer.³⁵ Övriga partier uttrycker ingen tydlig ambition att öka stödet från nuvarande nivå.

Tips på vidareläsning:

- Rysslands krig i Ukraina: <https://www.svenskafreds.se/rysslands-krig-i-ukraina/>
- Svenska Freds arbete i Ryssland, Ukraina och Belarus: <https://www.svenskafreds.se/ryssland-ukraina-belarus/>

Militära utgifter

Varför är militära utgifter en viktig fråga inför valet?

Hot om våld kan aldrig sänka spänningen i en konflikt. Idén om avskräckning måste ersättas med satsningar på att bygga den tillit och det samarbete som behövs för att fler ska vilja rusta ner. Men Sverige har under de senaste åren genomgått en historiskt stor militär upprustning, där försvarsutgifterna snabbt ökar och ges högsta politiska prioritet.³⁶

Militär upprustning bygger på antagandet att fred och säkerhet kan uppnås genom avskräckning. Forskning om militär avskräckning som metod har dock inte lyckats bevisa

²⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/internationell-samverkan_hd023623/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³⁰ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/utgiftsomrade-5-internationell-samverkan_hd023157/, (Hämtad 2026-04-23)

³¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sverige-fortjanar-battre-miljopartiets_hd023770/html/, (Hämtad 2026-03-31) och Svenska Freds Freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³² Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³³ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³⁴ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³⁵ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

³⁶ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/totalforsvar/forsvarsbeslutet-20252030/>, (Hämtad 2026-04-23)

att militär avskräckning minskar risken för krig.³⁷ Tvärtom finns det risk att den avskräckning som sägs ge säkerhet istället leder till ökad misstro, upprustningsspiraler, spänningar och en större risk för att väpnad konflikt faktiskt bryter ut.

Det finns också många andra samhällsproblem som hotar människors säkerhet, men som inte kan förebyggas eller hanteras med militära medel. Klimatförändringar, pandemier, fattigdom, rasism och ökad polarisering utgör allvarliga hot mot fred och trygghet, men möts inte med motsvarande ekonomiska och politiska satsningar. När stora summor investeras i försvaret sker det på bekostnad av satsningar på till exempel välfärd, klimatomställning och social trygghet.³⁸ Det nationella säkerhetsbegreppet måste omdefinieras och utgå från en bredare syn på hur vi uppnår säkerhet för att kunna skapa förutsättningar för hållbar fred.

Vad tycker partierna?

Alla riksdagspartier är överens om fortsatt ökande militär upprustning som det fattats beslut om i en gemensam försvarsöverenskommelse. Försvarsutgifterna ska öka till 3,5 procent av BNP och finansieras genom omfattande, tillfälliga lån.³⁹ **Moderaterna**, **Kristdemokraterna** och **Liberalerna** prioriterar en snabb och omfattande militär upprustning med fokus på avskräckning, militär förmåga och vapenindustri.⁴⁰ Deras politik utgår i hög grad från ett traditionellt militärt säkerhetsperspektiv, där civila och förebyggande insatser får en mer underordnad roll. **Sverigedemokraterna** driver en starkt militariserad säkerhetspolitik med fokus på nationell suveränitet och territoriellt försvar, och lägger en mycket begränsad vikt vid andra perspektiv på säkerhet, som till exempel mänsklig säkerhet.⁴¹

Socialdemokraterna, **Vänsterpartiet**, **Centerpartiet** och **Miljöpartiet** står också bakom Försvarsöverenskommelsen och är överens om att både det militära och civila försvaret ska byggas ut.⁴² Samtidigt skiljer sig partierna åt i hur starkt de betonar mänsklig säkerhet, förebyggande arbete och civila satsningar som en grund för långsiktig fred. **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** lyfter tydligare behovet av ett breddat säkerhetsbegrepp där välfärd, klimatsatser och stöd till demokratisering och mänskliga rättigheter ses som centrala delar av fredsarbetet.⁴³

³⁷ Se Lex, Michaels, J. H. (2024). Deterrence Studies: A field still in progress. *Journal of Strategic Studies*, 47(6–7), 1058–1079. <https://doi.org/10.1080/01402390.2024.2417388>; Jaehak Kim, Woosang Kim, Simulation analysis on the effectiveness of missile defense, *Journal of Peace Research*, Volume 58, Issue 3, May 2021, Pages 510–522, <https://doi.org/10.1177/0022343319898714>, & Anthony Mayberry, Daniel Hicks, Estimating the value of investments in militaristic deterrence, *Journal of Economic Behavior & Organization*, Volume 246, 2026, 107560, <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2026.107560>.

³⁸ <https://www.un.org/en/peace-and-security/the-true-cost-of-peace>, (Hämtad 2026-04-23)

³⁹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/blockoverskridande-overenskommelse-nadd-om-historisk-upprustning/>, (Hämtad 2026-04-23)

⁴⁰ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/totalforsvar/forsvarsbeslutet-20252030/>, (Hämtad 2026-04-23)

⁴¹ <https://www.sd.se/vad-vi-vill/svensk-forsvarsmakt/>, (Hämtad 2026-04-23)

⁴² <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/blockoverskridande-overenskommelse-nadd-om-historisk-upprustning/>, (Hämtad 2026-04-23)

⁴³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sakerhetspolitik-for-en-fredligare-varld_hd022368/, (Hämtad 2026-04-23) och https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/sakerhetspolitik-for-en-fredligare-varld_hd022368/

Vidareläsning:

- Svenska Freds perspektiv på försvars- och säkerhetspolitik: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/forsvars-och-sakerhetspolitik/>
- Svenska Freds kurs i hållbar fred och mänsklig säkerhet: <https://www.svenskafreds.se/galleri/>
- Pressmeddelande - Höstbudgeten går emot FN:s uppmaning: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/pressmeddelande-hostbudgeten-gar-emot-fns-uppmaning/>

Värnplikt

Varför är värnplikten en viktig fråga inför valet?

Sverige står inför många utmaningar som vapen inte kan lösa, därför måste vi tänka större än militära muskler och bygga en beredskap som möter våra faktiska behov. I det arbetet måste unga människor själva få välja hur de vill bidra och inte tvingas bära vapen mot sin vilja. Det är en mänsklig rättighet. Med nuvarande värnpliktssystem riskerar unga fängelsestraff för att vägra värnplikt och allt fler kallas mot sin vilja. Men värnplikten är inte vilken utbildning som helst, utan handlar om att tränas i att utöva våld, förberedas för krig och att lyda order.

Frågan om hur Natomedlemskapet påverkar värnpliktiga kvarstår. Det har sagts att det inte finns något som hindrar att använda värnpliktiga utanför Sveriges gränser om det anses behövas för Sveriges och Natos försvar. Samtidigt har det betonats att det krävs politisk enighet och mer utredning.⁴⁴ Den 26 mars meddelades att en särskild utredare ska "analysera i vilken utsträckning värnpliktiga personal kan och bör nyttjas i operationer och andra aktiviteter för Natos samlade avskräckning och försvar".⁴⁵ Uppdraget ska redovisas senast 26 april 2027. Att pliktas till Natouppdrag lägger till dimensioner som gör det extra allvarligt att tvingas mot sin vilja. Det finns till exempel risk att Sverige dras in i väpnade konflikter tillsammans med odemokratiska allierade och med allierade som bryter mot folkrätten.

Vad tycker partierna?

Samtliga riksdagspartier är överens om att antalet unga som ska kallas till värnplikt varje år ska öka. Enligt gällande försvarsbeslut ska antalet öka till 12 000 värnpliktiga 2032-2035.⁴⁶ **Socialdemokraterna** har uttryckt att de på sikt vill att fler än så gör

[lagar/dokument/motion/feminism-fred-och-frihet-ett-rattvist-bistand_hd023509/html/#_Toc210599170](#), (Hämtad 2026-04-23)

⁴⁴ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/totalforsvar/forsvarsbeslutet-20252030/>, (Hämtad 2026-03-31)

⁴⁵ <https://www.regeringen.se/contentassets/8787fc43d6424f67830cc9603f86a07a/varnpliktigas-tjanstgoring-i-natos-samlade-avskrackning-och-forsvar-dir.-202618.pdf>, (Hämtad 2026-04-16)

⁴⁶ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/totalforsvar/forsvarsbeslutet-20252030/>, (Hämtad 2026-03-31)

värnplikt, upp till 20 000 per år längre fram.⁴⁷

När det kommer till värnpliktiga i Nato finns skillnader i hur partierna ser på frågan. Alla partier menar att det kan finnas skäl för att använda värnpliktiga utanför Sverige i händelse av krig. De allra flesta partier lyfter dock att det enbart bör gälla krigsplacerade värnpliktiga som genomfört grundutbildning, däribland **Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Liberalerna. Moderaterna** betonar att det redan är tillåtet att använda värnpliktiga utomlands i händelse av krig. **Kristdemokraterna** menar att utgångspunkten bör vara att utlandsuppdrag bemannas av anställd personal, men att värnpliktiga kan användas vid behov.⁴⁸ **Liberalerna** tycker att Sverige ska vara berett att fullt ut bidra till Natos kollektiva försvar i krig och fred. **Sverigedemokraterna** menar att det kan finnas fördelar med att använda värnpliktiga för att tjänstgöra utomlands i fredstid för att det ger erfarenhet. **Vänsterpartiet** är emot att använda värnpliktiga på Natouppdrag i fredstid.⁴⁹ **Miljöpartiet** vill att Natouppdrag i huvudsak ska bemannas av yrkessoldater, bland annat på grund av risken att fredstida operationer blir skarpa. **Centerpartiet** lyfter också att fredstida operationer i första hand bör bemannas av anställd personal.

50

Vidareläsning om frågan:

- Natorapporten, kapitel 6: <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2022/11/remissvar-nato-svenska-freds.pdf>
- Rätten att inte döda: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/pax-4-25-med-ratt-att-inte-doda/>
- Debattartikel - Tvinga inte värnpliktiga att strida för Trump: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/debattartikel-tvinga-inte-varnpliktiga-strida-for-donald-trump/>
- Debattartikel - Låt värnpliktiga veta om det blir Natouppdrag: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/debattartikel-lat-varnpliktiga-veta-blir-det-natouppdrag/>
- Debattartikel - Livsviktigt att unga känner till sina rättigheter kring värnplikt: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/debattartikel-livsviktigt-att-unga-kanner-till-sina-rattigheter-kring-varnplikt/>

⁴⁷ <https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2025-10-30-s-vill-se-fler-varnpliktiga-och-beslut-om-territorialforband>, (Hämtad 2026-03-31)

⁴⁸ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

⁴⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/personalfragor-i-forsvarsmakten_hd02199/, (Hämtad 2026-03-25) och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

⁵⁰ <https://www.dn.se/sverige/oklart-om-varnpliktiga-ska-strida-for-nato-utomlands/>, (Hämtad 2026-03-25) och Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

Nato

Varför är Nato en viktig fråga inför valet?

Militärallianser som Nato, som inkluderar odemokratiska stater och som vilar på kärnvapen, gör inte Sverige eller världen säkrare. Natomedlemskapet har tvärtom inneburit ökad militär upprustning, normalisering av kärnvapen och ökade spänningar i en tid då vi behöver det motsatta. Sveriges Natomedlemskap har stora konsekvenser för både svensk säkerhetspolitik och demokratiskt beslutsfattande. Beslutet togs snabbt och utan djupare offentlig debatt, och har krävt kompromisser i frågor om mänskliga rättigheter och säkerhet, inte minst genom eftergifter till Turkiet och Ungern. Detta väcker frågor om vilka principer Sverige är berett att ge upp och om Nato verkligen stärker svensk säkerhetspolitik.

Trots att Nato ofta beskrivs som ett samarbete mellan jämlika demokratier är USA den dominerande aktören och sätter i stor utsträckning villkoren. Det innebär att Sveriges säkerhet mer än tidigare blir beroende av amerikansk politik, som kan förändras kraftigt mellan olika presidenter. President Donald Trumps uttalanden om att endast försvara länder som uppfyller högre försvarsutgifter, hans hot om att militärt annektera Grönland och påtryckningar på alliansens medlemmar att delta i USA:s och Israels krig i Iran visar att Natomedlemskapet utsätter Sverige för stora risker.

En annan viktig aspekt handlar om demokratisk förankring. Sedan Sverige blev medlem i Nato har flera beslut fattats som flyttar makt från riksdagen till regeringen, samtidigt som offentlighetslagen har inskränkts och mer sekretess införts i Natorelaterade frågor.⁵¹ Under mandatperioden har riksdagen exempelvis röstat för att regeringen ska kunna sätta in svenska soldater utomlands,⁵² tillfälligt ta över riksdagens lagstiftande makt,⁵³ samt låta Natoländer använda svenskt territorium för militära insatser – även utan direkt hot mot Sverige.⁵⁴ Tidigare skulle alla dessa beslut fattas av riksdagen, och det är inget krav från Nato att besluten ska ligga hos regeringen. Flera andra Natomedlemmar behåller dessa beslut på parlamentarisk nivå.

Nato är inte en överstatlig organisation, och även som Natomedlem kan och bör Sverige därför föra en självständig politik. Det finns till exempel ingen skyldighet att delta i alliansens kärnvapenövningar. Vilken politik partierna vill föra i relation till Nato påverkar Sveriges roll inom Nato och vad konsekvenserna blir.

⁵¹ <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2025/04/svenska-freds-och-skiljedomsforeningen-fo202402052.pdf>, (Hämtad 2026-04-28)

⁵² <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2025/06/remissvar-vapnad-trupp-utomlands.pdf>, (Hämtad 2026-04-28)

⁵³ https://www.altinget.se/artikel/regeringens-krisforslag-hotar-demokratin-riksdagen-maaste-saga-nej?utm_source=chatgpt.com, (Hämtad 2026-04-28)

⁵⁴ <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2026/04/remissvar-forbatttrade-forutsattningar-for-operativt-militart-samarbete.pdf>, (Hämtad 2026-04-28)

Vad tycker partierna?

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna anser att Nato ska styra svensk försvars- och säkerhetspolitik och ser Nato som Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena. Sverige ska vara en pålitlig och solidarisk allierad.⁵⁵

Under mandatperioden har regeringen lagt fram flera förslag på att flytta makten från riksdagen till regeringen samt stärkt sekretessen kring Natofrågor, vilket alla Tidöpartier röstat för i riksdagen. **Socialdemokraterna** stödde också dessa förslag. **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** motsatte sig förflyttningen av beslutsmyndighet, men inte den utökade sekretessen.

Centerpartiet betonar att Nato förstärker svensk säkerhet. Partiet vill att Sverige bidrar aktivt i insatser även utanför landets gränser, och stödjer gemensamma övningar i Sverige. Samtidigt kritiserar de regeringens förslag att skicka trupper utomlands utan riksdagens godkännande, eftersom det kan försvaga den demokratiska kontrollen.⁵⁶

Socialdemokraterna ser Nato som grunden för Sveriges försvar, kompletterat med nordiskt samarbete. Sverige ska delta fullt ut i Nato, men utan kärnvapen eller permanenta baser på svensk mark i fredstid, och med respekt för folkrätt och mänskliga rättigheter.

Miljöpartiet, som tidigare varit kritiskt till Nato, beslutade 2023 att inte längre driva utträde, en linje som bekräftades 2025 på partikongressen.⁵⁷ Partiet vill ha en självständig utrikespolitik trots medlemskapet och vill verka för ökad insyn i Nato. De säger nej till permanenta baser i Sverige och anser att Nato främst ska fokusera på medlemsländernas försvar.⁵⁸

Vänsterpartiet vill att Sverige fortsatt ska kunna agera självständigt inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Vänsterpartiet tycker att Sverige ska ta ett gemensamt ansvar för försvaret i vårt närområde, tillsammans med våra grannländer inom Nato. Partiet anser att Sverige ska bygga upp bättre, defensiva samarbeten, med sikte på att lämna Nato.⁵⁹

Vidareläsning om frågan:

- **Nato:** <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/nato/>
- **Krönika - två år med Nato:** <https://www.dalademokraten.se/2026-03-07/tva-ar-med-nato-kann-mer-som-en-gravol-an-ett-fodelsedagskalas/>
- **Ett år av Sverige i Nato:** <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/ett-ar-av-sverige-i-nato/>
- **Natorapporten:** <https://www.svenskafreds.se/natorapport-2023/>

⁵⁵https://www.regeringen.se/contentassets/3416d1df56ae4fcaacf03ecd8ed81ab1/budgetpropositionen-for-2026-prop.-2025261-hela-dokumentet_.pdf, (Hämtad 2026-04-28)

⁵⁶<https://www.altinget.se/artikel/regeringens-snabbspaar-for-svenska-trupper-faar-kritik>, (Hämtad 2026-04-28) och https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-2025266-en-tydlig_hd02275/, (Hämtad 2026-04-28)

⁵⁷<https://tidningensyre.se/2025/19-oktober-2025/mp-vill-vara-kvar-i-nato/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁵⁸<https://www.altinget.se/sakerhet/artikel/mp-gor-halv-omsvangning-i-nato-fraagan>, (Hämtad 2026-04-28) och <https://tidningensyre.se/2023/19-november-2023/mp-svanger-om-natomedlemskapet/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁵⁹https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2024/11/partiprogram_2024_tryck.pdf, (Hämtad 2026-04-28)

- Svenska Freds remissvar Nato: <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2022/11/remissvar-nato-svenska-freds.pdf>

DCA-avtalet

Varför är DCA-avtalet en viktig fråga inför valet?

Militära samarbeten med USA såsom DCA-avtalet (Defence Cooperation Agreement) riskerar att öka regional osäkerhet genom mer spänningar och polarisering, samtidigt som de kan hota svensk suveränitet och rättssäkerhet samt strida mot internationella åtaganden vid eventuell kärnvapenplacering. I juni 2024 godkände riksdagen DCA-avtalet som är ett bilateralt avtal mellan Sverige och USA, utan formell koppling till Natomedlemskapet, och som ger USA tillgång till 17 svenska baser, jämte flygplatser och hamnar, samt möjlighet att lagra militär utrustning i Sverige. DCA-avtalet möjliggör en mer permanent amerikansk militär närvaro i Sverige med större befogenheter än vad Nato i sig ger. I december 2025 beslutades dessutom att USA ska ha obehindrat tillträde till Sverige fram till 2028. Kritiken mot DCA-avtalet har ökat ytterligare i takt med Donald Trumps hot om att militärt annektera Grönland och att vilja utnyttja sina amerikanska baser i andra Natoländer, som i Spanien, i USA:s och Israels krig i Iran.

I ljuset av Trumps agerande, som bryter mot internationell rätt och ökar säkerhetsriskerna, är det ännu viktigare att Sverige lämnar avtalet. DCA-avtalet möjliggör permanent amerikansk militär närvaro i Sverige, trots tidigare politiska löften om att Sverige inte ska ha permanenta utländska baser i fredstid. Det svenska avtalet saknar förbud mot kärnvapen, till skillnad från Norge och Danmarks DCA-avtal, och amerikanska soldater omfattas av amerikansk militärlag i stället för svensk lag om de begår brott i Sverige. Detta innebär att svensk rättssäkerhet kan undermineras och väcker frågor kring brottsoffers rättigheter och skydd.

Vad tycker partierna?

Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna är alla för DCA-avtalet.⁶⁰

Miljöpartiet motsatte sig till en början DCA-avtalet, men på partiets kongress 2025 avslogs motioner om att häva avtalet.⁶¹ Vänsterpartiet vill att Sverige ska häva DCA-avtalet, då de anser att detta innebär ökade risker och ger amerikanska intressen företräde på svensk mark.

Vidareläsning om frågan:

- Militäraavtalet med USA (DCA): <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/dca/>
- Svenska Freds remissvar DCA: <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2024/03/svenska-freds-remissvar.pdf>
- Fredstidningen PAX, nr 1 2026, sid. 3: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/pax/>

⁶⁰ https://www.riksdagen.se/sv/aktuellt/aktuelltnotiser/2024/juni/18/ja-till-avtal-om-forsvarssamarbete-med-usa_cms2fa8b58c-5dc6-455f-b909-95d1d9477599sv/, (Hämtad 2026-04-28)

⁶¹ <https://tidningensyve.se/2025/19-oktober-2025/mp-vill-vara-kvar-i-nato/>, (Hämtad 2026-04-28)

Kärnvapen

Varför är kärnvapen en viktig fråga inför valet?

Vi behöver ifrågasätta idén om att kärnvapen kan göra oss trygga när de i själva verket är ett existentiellt hot. Kärnvapen är ett massförstörelsevapen och är en av mänsklighetens mest förödande uppfinningar. Deras omedelbara effekt kan utplåna miljontals liv och hela städer på ett ögonblick. Trots det har den dominerande synen på kärnvapen under den senaste mandatperioden gått från att handla om utrikespolitik och nedrustning till att idag utgå från att de är en viktig del av Sveriges försvars- och säkerhetspolitik.

Natomedlemskapet har tydligt påverkat denna linje. Förutom ett förändrat röstningsmönster i FN har även synen på kärnvapen på svenskt territorium påverkats. Under ansökningsperioden till Nato 2022 betonade både Socialdemokraterna och Moderaterna att kärnvapen inte skulle placeras i Sverige och att landet fortsatt skulle verka för global nedrustning, men denna hållning har förändrats.⁶²

Under den senaste mandatperioden har det diskuterats om amerikanska och/eller franska kärnvapen skulle kunna placeras i Sverige, både i fredstid men framförallt i tider av kris, krig, eller så kallade "gråzonstider". Idéer om ett utökat europeiskt kärnvapenarrangemang, baserat på Frankrikes kapacitet, har också fått ökad uppmärksamhet, och Sverige deltar idag i samtal med Frankrike om detta.⁶³ I oktober 2025 deltog Sverige i Natos årliga kärnvapenövning Steadfast Noon, vilket var första gången Sverige övade på att använda kärnvapen. Övningen är frivillig för Natomedlemmar, och visar på en tydlig förändrad svensk politik.⁶⁴

Det är tydligt att Sverige har gått från att vara en kritisk röst mot kärnvapen och driva på för nedrustning till att allt mer legitimera kärnvapen och upprustning. Men Sverige skulle kunna agera annorlunda, till exempel kan Sverige ansluta sig till FN:s kärnvapenförbud och införa en nationell lagstiftning som förbjuder kärnvapen på svenskt territorium, likt Finland, Spanien och Litauen.

Vad tycker partierna?

Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet stöttar Sveriges deltagande i kärnvapenövningar och är positiva till att Sverige deltar i utformandet av det så kallade franska kärnvapenparaplyet. De motsätter sig en nationell lag som förbjuder kärnvapen på svenskt territorium.⁶⁵

⁶² <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2022/11/remissvar-nato-svenska-freds.pdf>, sid 5, (Hämtad 2026-04-28)

⁶³ <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/debattartikel-karnvapen-skapar-en-falsk-kansla-av-trygghet-for-europa/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁶⁴ <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/steadfast-noon/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁶⁵ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

Moderaterna öppnade 2024 för att kärnvapen kan placeras i Sverige i kris eller krig,⁶⁶ och den utrikespolitiska deklARATIONEN 2026 saknade för första gången på decennier fokus på nedrustning. **Kristdemokraterna**,⁶⁷ **Liberalerna**⁶⁸ och **Sverigedemokraterna**⁶⁹ utesluter inte heller kärnvapen i Sverige i ett skarpt läge, gråzoner eller krigstid. **Sverigedemokraterna** är det enda parti som kan tänka sig att återuppta ett svenskt kärnvapenprogram.⁷⁰

Socialdemokraterna erkänner kärnvapens roll inom Nato och har anpassat sin politik därefter, bland annat genom förändrat agerande i FN.⁷¹ Partiet motsätter sig en nationell lagstiftning mot kärnvapen, stödjer deltagande i kärnvapenövningar men är kritiskt till regeringens närmande till Frankrikes kärnvapenpolitik.⁷² **Socialdemokraterna** och **Centerpartiet** har endast uttryckt att de inte vill ha kärnvapen i Sverige i fredstid, men inte förtydligat om vad som kan ske i en så kallad gråzon eller krigstid.⁷³

Miljöpartiet och **Vänsterpartiet** vill förbjuda kärnvapen i Sverige genom lagstiftning och vill att Sverige ansluter sig till FN:s kärnvapenförbud. De är kritiska till samarbete med Frankrike om kärnvapen och vill att Nato inför en ”no-first-use”-policy. **Vänsterpartiet** motsätter sig kärnvapenövningar, medan **Miljöpartiet** inte vill ta ställning i frågan, trots att de 2022 svarade ett klart nej på frågan om Sverige, vid ett Nato-medlemskap, borde delta i Natos kärnvapenövningar.⁷⁴

Vidareläsning om frågan:

- Kärnvapen: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/nedrustning/karnvapen>
- Rapport - Kärnvapen och Norden: [svenskafreds.se/app/uploads/2025/07/karnvapen-och-norden-datidens-lardomar-och-framtidens-beslut.pdf](https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2025/07/karnvapen-och-norden-datidens-lardomar-och-framtidens-beslut.pdf)
- Natorapporten, kapitel 7 och 9: <https://www.svenskafreds.se/natorapport-2023/>
- Debattartikel - Kärnvapen skapar en falsk känsla av trygghet för Europa: <https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/debattartikel-karnvapen-skapar-en-falsk-kansla-av-trygghet-for-europa/>
- Debattartikel - Utrikesministerns resa till Hiroshima blir rent och skärt hyckleri: <https://www.svenskafreds.se/upptack/nedrustning/debattartikel-utrikesministerns-resa-till-hiroshima-hyckleri/>

⁶⁶ <https://www.dalademokraten.se/2024-05-15/placering-av-karnvapen-i-sverige-strider-mot-saval-internationella-ataganden-som-all-sans-och-vett/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁶⁷ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-tycker-riksdagens-partier-om-karnvapen>, (Hämtad 2026-04-28)

⁶⁸ <https://www.di.se/nyheter/l-ledaren-gar-inte-att-utesluta-karnvapen-pa-svensk-mark-i-skarpt-lage/>, (Hämtad 2026-04-28)

⁶⁹ <https://www.svd.se/a/k06VEL/sd-oppnar-for-karnvapen-pa-svensk-mark>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷⁰ <https://www.gp.se/politik/akesson-utesluter-inte-svenskt-karnvapen.db18bec7-d26a-419d-b209-da9bf8a710c1>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷¹ <https://www.svenskafreds.se/app/uploads/2022/11/remissvar-nato-svenska-freds.pdf>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷² Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026 och <https://www.tv4.se/artikel/4xz7fx9lapnsuOSWmEsSe6/oppositionen-kritisk-till-kaernvapensamarbete>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷³ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

⁷⁴ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026 och <https://tidningensyre.se/2022/4-september-2022/fred-och-konflikt-sa-tycker-partierna/>, (Hämtad 2026-04-28)

Personminor

Varför är personminor en viktig fråga inför valet?

Personminor är ohyggliga vapen som inte gör skillnad på soldater och civila. En mina kan orsaka att en människa lemlästas eller förlorar sitt liv på ett ögonblick. Långt efter att en konflikt lagt sig ligger minor kvar i marken och drabbar civilbefolkningen i området. Mot den bakgrunden förbjöds personminor genom Ottawakonventionen i slutet av 1990-talet.

Ottawakonventionen kom till 1997 och förbjuder användning, produktion, utveckling och lagring av personminor. Konventionen har haft stor effekt: produktionen har minskat kraftigt, miljontals minor har förstörts och användningen är idag nästan helt begränsad till några få stater utanför avtalet. Antalet skadade och dödade har minskat med 75 procent globalt sedan avtalet förhandlades fram.⁷⁵

Under 2025 meddelade Finland, de baltiska länderna och Polen att de lämnar avtalet med hänvisning till det nya säkerhetsläget med Rysslands krig i Ukraina. Detta har väckt frågan om Sverige, som varit del av avtalet sedan 1998, kommer lämna avtalet.

Erfarenheten från konflikter världen över är tydlig: barn, bönder och människor på flykt drabbas i hög utsträckning. År 2024 var upp till 90 procent av offren civila, nästan hälften barn.⁷⁶ Denna urskillningslösa verkan gör personminor oförenliga med internationell humanitär rätt.

En omfattande studie av Internationella Rödakorskommittén med militära experter från 19 länder har konstaterat att personminor har liten eller ingen militär nytta.⁷⁷ Samma slutsats har dragits av militära befälhavare i bland annat Lettland och Estland under 2024. Rödakorskommittén har även undersökt användningen av personminor i Ukraina och inte funnit några betydande bevis på att de gett någon mätbar militär fördel.⁷⁸

Vad tycker partierna?

Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har sagt att de vill lämna Ottawakonventionen, med hänvisning till det nya säkerhetsläget i och med Rysslands invasion av Ukraina samt i solidaritet med Finland som lämnat avtalet. De menar att det militära samarbetet mellan Finland och Sverige försvåras om inte Sverige också lämnar avtalet.

⁷⁵<https://www.icrc.org/en/news-release/icrc-president-civilians-pay-price-global-commitment-ban-landmines-allowed-fracture>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷⁶<https://icblcmc.org/assets/reports/Landmine-Monitors/LMM2025/Downloads/Landmine-Monitor-2025-Final-Online-updated.pdf>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷⁷<https://shop.icrc.org/les-mines-terrestres-antipersonnel-des-armes-indispensables-emploi-et-efficacite-des-mines-antipersonnel-sur-le-plan-militaire-pdf-en.html>, (Hämtad 2026-04-28) och <https://www.altinet.se/sakerhet/artikel/forskare-darfor-ar-personminor-en-farlig-vag-for-sverige>, (Hämtad 2026-04-28)

⁷⁸<https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2025/11/26/do-anti-personnel-mines-still-have-military-utility-in-modern-warfare/>, (Hämtad 2026-04-28) och <https://news.err.ee/1609552774/edf-commander-estonia-does-not-need-to-leave-the-ottawa-convention-right-now>, (Hämtad 2026-04-28)

Moderaterna har ännu inte beslutat om sin hållning till Ottawakonventionen. De har uttryckt att de inte har några planer på att lämna den i nuläget, men utesluter det inte heller. Frågan utreds vidare inom Utrikesdepartementet. Partiet är i grunden positivt till konventionen men menar att säkerhetsläget och Sveriges ansvar som Natomedlem, särskilt i relation till Finland, måste vägas in i bedömningen.

Centerpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill att Sverige stannar kvar i Ottawakonventionen. Flera av dem betonar bland annat de humanitära konsekvenserna av personminor som särskilt viktiga skäl för att Sverige ska vara kvar i avtalet.

Vidareläsning om frågan:

- Personminor: <https://www.svenskafreds.se/personminor/>
- Debattartikel - Sverige bör stå fast vid minförbudet: <https://www.svd.se/a/7pnGBV/sverige-bor-sta-fast-vid-forbudet-mot-minor-skriver-foretradare-for-svenska-freds>

Vapenhandel

Varför är vapenhandel en viktig fråga inför valet?

Forskningen är tydlig med att vapenhandel både förlänger och förvärrar konflikter.⁷⁹ För att bidra till en säkrare värld behöver Sverige sluta göra vapenaffärer, allra först med länder som inte respekterar demokrati och mänskliga rättigheter – och på sikt helt och hållet. Men den svenska vapenexporten ökar och är nu sex gånger så stor som i början av 2000-talet. År 2025 uppgick det totala värdet på exporten till drygt 28 miljarder SEK, och de senaste åren har omkring en tredjedel av all vapenexport gått till odemokratiska länder och diktaturer.⁸⁰ Detta trots att det 2018 infördes ett demokratikriterium i det svenska regelverket. Under 2026 pågår också arbetet med en anpassning av vapenexportlagstiftningen till det svenska Natomedlemskapet.⁸¹

Utöver ökad vapenexport har frågan om vapenimport också aktualiserats de senaste åren med anledning av vapenimporten från Israel till Sverige. Det finns idag ingen reglering av vapenimport. Vapenimport från till exempel odemokratiska länder och/eller länder i väpnad konflikt som bryter mot folkrätten innebär ett stöd till ländernas militärmakt, gynnar deras vapenindustrier och kan bidra till kapprustning.

Vapenexport är i grunden förbjuden i Sverige, men undantag kan ges av myndigheten Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP) enligt Lagen om krigsmateriel.⁸² I bedömningen vägs olika intressen och hänsyn mot varandra. Skälen för att exportera brukar vara försvars- och säkerhetspolitiska, medan skälen emot är utrikespolitiska

⁷⁹ Craft och Smaldone, "The Arms Trade and the Incidence of Political Violence in Sub-Saharan Africa, 1967-1997"; Perlo-Freeman, "Business as Usual: How major weapons exporters arm the world's conflicts" & Thrall och Dorminey, "Risky Business: The role of arms sales in U.S foreign policy".

⁸⁰ Svenska Freds statistik baserad på regeringens skrivelser om svensk krigsmaterielexport. I Svenska Freds sammanställningar använder vi organisationen Freedom House demokratiranking, se www.freedomhouse.org

⁸¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/ett-modernt-och-anpassat-regelverk-for_hd01uu18/, (Hämtad 2026-04-22)

⁸² <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=1992:1300>, (Hämtad 2026-04-22)

hinder.⁸³ Även om det är myndigheten ISP som fattar beslut om vapenexport får det stor betydelse vilka partier som sitter i riksdag och regering. Myndigheten ISP har till exempel ett parlamentariskt råd, EKR, som speglar sammansättningen i riksdagen. ISP lyssnar även noga på uttalanden som görs om vapenindustrin och potentiella köparländer. ISP kan också lämna över affärer till regeringen för bedömning. Vilka partier som sitter i regeringen får därför stor påverkan på hur Sveriges vapenhandel kommer att se ut kommande år.⁸⁴

Vad tycker partierna?

Samtliga partier är för den svenska vapenexporten och vapenstödet till Ukraina och många lyfter att vapenindustrin är viktig för Sveriges säkerhet. De flesta partier menar att dagens regelverk och system för kontroll av vapenexport fungerar bra.⁸⁵ Detta trots att det så kallade demokratikriteriet ändå innebär att ungefär en tredjedel av all svensk vapenexport går till odemokratiska länder och diktaturer. **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** sticker dock ut och vill förbjuda vapenexport till diktaturer, krigförande länder och regimer som begår brott mot de mänskliga rättigheterna. **Centerpartiet** vill harmonisera det svenska regelverket med EU:s regler, som är mindre strikta än de svenska.⁸⁶

En stor fråga den senaste mandatperioden har varit den om situationen i Israel och Palestina och den svenska vapenhandeln med Israel. **Miljöpartiet**, **Socialdemokraterna** och **Vänsterpartiet** vill stoppa all krigsmaterielexport till Israel. **Vänsterpartiet** och **Miljöpartiet** vill även stoppa vapenimporten från Israel, samt införa en reglering av vapenimporten. Sverigedemokraterna vill öka krigsmaterielhandeln med Israel.⁸⁷

Under 2025 kom fruktansvärda rapporter om massakrer i Sudan. Samtidigt har Sverige fortsatt att sälja krigsmateriel till Förenade Arabemiraten – ett land som enligt flera rapporter stödjer den stridande parten RSF med militärt bistånd, däribland vapenleveranser.⁸⁸ 2020, 2021 och 2024 var Förenade arabemiraten dessutom Sveriges största vapenkund.⁸⁹ Med anledning av detta säger **Centerpartiet** att de kommer avvisa vapenaffärer, så länge Förenade Arabemiraten stödjer RSF i Sudan. **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** går längre och vill stoppa exporten till diktaturerna Förenade arabemiraten och Saudiarabien, som båda alltså är mottagare av svensk krigsmateriel och som stödjer stridande parter i Sudan.⁹⁰

Vidareläsning om frågan:

⁸³ Åkerström, Linda, 2018. Den svenska vapenexporten. Leopard förlag. Tillgänglig via:

<https://www.svenskafreds.se/stod-oss/bestall-boken/>

⁸⁴ Åkerström, Linda, 2018. Den svenska vapenexporten. Leopard förlag. Tillgänglig via:

<https://www.svenskafreds.se/stod-oss/bestall-boken/>

⁸⁵ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

⁸⁶ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

⁸⁷ Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026.

⁸⁸ <https://news.sky.com/story/uae-is-main-backer-behind-rsf-militia-in-sudan-intelligence-officer-claims-in-secret-interview-13437966>, (Hämtad 2026-04-23)

⁸⁹ Svenska Freds statistik baserad på regeringens skrivelser om svensk krigsmaterielexport.

⁹⁰ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/y516bR/riksdagspartierna-vill-inte-stoppa-vapen-till-forenade-arabemiraten>, (Hämtad 2026-04-23), <https://www.mp.se/just-nu/miljopartiet-sager-nej-till-vapenhandel-med-forenade-arabemiraten/>, (Hämtad 2026-04-23) och https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/stopp-for-vapenexport-till-forenade-arabemiraten_hd023843/, (Hämtad 2026-04-23)

- Svensk vapenexport: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/vapenexport/>
- Sveriges vapenhandel med Israel: <https://www.svenskafreds.se/upptack/vapenexport/sveriges-vapenhandel-med-israel>
- Vapenexport i relation till kriget i Sudan: <https://www.svenskafreds.se/upptack/vapenexport/stoppa-vapenexporten-for-sudan/>

ENKÄTSVAR

Freds- och säkerhetspolitisk enkät inför valet 2026

- Så tycker partierna i viktiga
freds- och säkerhetspolitiska frågor!

Bilaga: Svenska Freds freds- och säkerhetspolitiska enkät inför valet 2026

- **Vad är enligt ert parti den viktigaste säkerhetspolitiska frågan inför valet 2026 och varför?**

Miljöpartiet: Den viktigaste frågan för oss är att klimatkrisen och den växande globala orättvisan ska ses som en del av säkerhetspolitiken. De driver konflikter, migration och instabilitet. Ett ensidigt fokus på militära hot räcker inte för att öka tryggheten i Sverige eller världen. Miljöpartiet vill stärka säkerheten genom robust beredskap, ett starkt bistånd, aktiv konfliktförebyggande diplomati och en rättvis klimatomställning som minskar beroendet av stormakter och försvarar folkrätten och FN.

Centerpartiet: Den absolut viktigaste frågan är att säkra ett långsiktigt och kraftfullt stöd till Ukraina. Ukraina kämpar inte bara för sin egen frihet, utan för hela Europas säkerhet och den regelbaserade världsordningen. Rysslands fullskaliga anfällskrig är det största hotet mot freden i vår del av världen. Sveriges och Europas förmåga att enat och uthålligt stå upp för Ukrainas rätt till självständighet är avgörande för vår gemensamma framtid.

Liberalerna: Att Ukraina får allt det stöd som krävs i försvaret gentemot Ryssland. Att Ukraina vinner kriget är den enskilt viktigaste frågan för svensk utrikes- och säkerhetspolitik, de utkämpar ett krig inte bara för sin egen fred och frihet utan även för vår. Parallellt måste Sverige fortsätta att rusta upp det militära och civila försvaret för att kunna möta det alltmer aggressiva ryska hotet.

Kristdemokraterna: Att fortsätta stödja Ukrainas försvar mot den ryska aggressionen, och därigenom försätta Ukraina i bästa möjliga förhandlingsposition, är och förblir Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska prioritet. Utgången av kriget i Ukraina kommer att påverka säkerheten i Europa för minst en generation framåt. Ett framtida eventuellt prejudikat där den starkes rätt går före lag och rätt kommer ha en kraftig negativ inverkan på Sveriges säkerhet, liksom de stora ryska truppförflyttningar som oaktat väntas äga rum till vårt närområde vid ett kommande krigsuppehåll.

Vänsterpartiet: Folkrätten är en grundbult för en fredlig värld. Det är en garanti för att stormakter inte ska kunna roffa åt sig vad de vill ha och för att krigsförbrytare ska ställas inför rätta. Dessvärre ser vi hur stormakter och andra länder nu går till attack mot folkrätten. Den viktigaste säkerhetspolitiska frågan i det läge vi befinner oss i är att försvara folkrätten.

Sverigedemokraterna: Att åstadkomma en tillräcklig avskräckning gentemot Ryssland för att undvika att Sverige utsätts för väpnad aggression.

Moderaterna: Den viktigaste säkerhetspolitiska frågan är att skyndsamt kunna rusta så att Sverige står starkt i såväl kris som krig.

Socialdemokraterna: Som alltid är den viktigaste säkerhetspolitiska frågan att upprätthålla freden, värnandet om vårt lands territoriella integritet och självbestämmande, våra

invånarens frihet och demokratiska rättigheter. Fred, säkerhet, handel och ekonomisk utveckling förutsätter klara normer och regler. Utan normer och regler gäller den starkes rätt. Det är farligt. Vi ser nu hur denna regelbaserade världsordning är mer utmanad än på länge. Vi vill att Sverige fortsatt ska vara en stark internationell röst för fred och folkrätt samtidigt som vi behöver fortsätta stärka vårt totalförsvaret.

- **Hur bör Sverige förhålla sig till Natos frivilliga kärnvapenövning Steadfast Noon och varför? Ska Sverige delta, vara observatör eller avstå helt?**

Miljöpartiet: Miljöpartiet står stadigt i kampen för en kärnvapenfri värld och att världen ska återgå till en ömsesidig nedrustning. Vi står fast vid att Sverige ska ratificera FN:s konvention om kärnvapenförbud, lagstifta om förbud mot kärnvapen på svensk mark och att Nato ska ändra sin kärnvapendoktrin till "No first use". Vi har inte tagit ställning till Sveriges roll i specifika Natoövningar.

Centerpartiet: Som fullvärdig medlem i Nato är det naturligt och ansvarsfullt att Sverige deltar i alliansens gemensamma verksamhet för att fullt ut förstå och integreras i det kollektiva försvaret. Kärnvapenavskräckningen är en central del av Natos försvarsdoktrin. Att delta i relevanta forum och övningar handlar om att ta ansvar för vår allians och gemensamma säkerhet, inte om att ändra vår grundläggande syn på nedrustning.

Liberalerna: Sverige ska delta i Steadfast Noon. Även om kärnvapen givetvis är hemska vapen, så är de helt nödvändiga för att avskräcka Ryssland, som har världens största kärnvapenarsenal. Så länge diktaturer har kärnvapen och förmågan att använda dem måste även demokratier ha det.

Kristdemokraterna: Sverige deltar i Steadfast Noon. Kärnvapenavskräckningen är en central del av Natos samlade avskräckning som ytterst syftar till att garantera de allierades säkerhet. Försvarsmakten deltar i övningen och bidrar med Jas 39 Gripen för att öva konventionell stödförmåga. En trovärdig kärnvapenförmåga är avgörande för att förebygga och förhindra angrepp respektive kärnvapenutpressning mot alliansen. Övningar, likt Steadfast Noon, bidrar till att säkerställa detta.

Vänsterpartiet: Kärnvapen är ett fruktansvärt massförstörelsevapen. Sverige ska aldrig vara med och planera, förbereda eller öva på att använda sådana. Därför ska Sverige aldrig delta i Natos övningsverksamhet som inkluderar övning i användandet av kärnvapen såsom Steadfast Noon.

Sverigedemokraterna: Sverige bör delta fullt ut i övningar som är relaterade till den strategiska kärnvapenavskräckningen

Moderaterna: Sverige bidrog till Steadfast Noon 2025 med konventionell stödförmåga i form av Gripen. Som medlem i Nato har vi inga undantag och vi deltar därför fullt ut i Natos aktiviteter för avskräckning.

Socialdemokraterna: Som medlem i Nato deltar Sverige fullt ut i de säkerhets- och försvarspolitiska diskussionerna och beslutsfattandet inom Nato samt dess

övningsverksamhet. Det är därmed följdriktigt att Sverige deltar även i denna övning med relevanta konventionella kapaciteter.

- **Hur bör Sverige förhålla sig till frågan om en nationell lag som förbjuder kärnvapen på svenskt territorium?**

Miljöpartiet: Miljöpartiet anser att kärnvapen aldrig ska få finnas på svensk mark, varken i freds- eller krigstid, och då behövs en lag som garanterar det. Genom att inte lagstifta gör vi det betydligt lättare för kommande regeringar att ändra förhållningssätt, i synnerhet vid ett försämrat säkerhetsläge eller om Nato hamnar i krig med Ryssland.

Centerpartiet: Den breda och blocköverskridande politiska enigheten om att Sverige inte ska ha kärnvapen på vårt territorium i fredstid är vår starkaste garant. Denna tydliga linje är välkänd och respekterad av våra allierade. Vi ser i dagsläget inte att en särskild lagstiftning skulle tillföra ett mervärde, då den politiska viljan redan är otvetydig.

Liberalerna: Sverige bör inte införa en lag som förbjuder kärnvapen på svenskt territorium. En sådan lag är svårförenlig med försvaret av vår frihet inom Nato. I krigstid kan situationer uppstå där Sverige kan behöva delta i gemensam kärnvapenavskräckning med våra allierade. Därför vill Liberalerna inte uttrycka några förbehåll mot allierades kärnvapen på svensk mark.

Kristdemokraterna: Vi vill inte se några permanent placerade kärnvapen i Sverige. Den tröskelhöjande och avskräckande effekten av denna typ av vapen är generellt inte speciellt beroende av var de finns, så länge som de finns i Europa. Det vill säga nyttan av att ha dem just i Sverige, om de redan finns på andra platser i Europa, kan betraktas som begränsad. Vi ser, precis som Norge och Danmark, inte att det finns något behov av en sådan lagstiftning. Det finns vare sig ambitioner, förväntningar eller en efterfrågan från allierade om att placera kärnvapen i Sverige. Den svenska linjen är väl känd och förankrad.

Vänsterpartiet: Vi tycker att Sverige ska anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid. Det har vi motionerat om i riksdagen.

Sverigedemokraterna: Någon sådan lag bör inte införas.

Moderaterna: Det finns en politisk överenskommelse om att inte ha några kärnvapen på svenskt territorium i fredstid. Vi är samtidigt emot en lagstiftning mot kärnvapen på svenskt territorium för att kunna behålla vår avskräckningsförmåga. Såväl konventionell som nukleär avskräckning är nödvändig för att minska risken för krig eller att bli utpressad av länder med kärnvapen så som Ryssland.

Socialdemokraterna: Vi har varit tydliga med detta från första stund när vi ansökte om Natomedlemskap. I likhet med övriga nordiska länder ska vår policy vara att inte tillåta kärnvapen på svenskt territorium i fredstid. Det finns det också en bred politisk överenskommelse om i Sveriges riksdag. Någon särskild lagstiftning om detta är inte nödvändig eftersom Sveriges Natomedlemskap inte innebär någon överlåtelse av

beslutanderätt. Sverige råder helt och fullt över sitt territorium. Dessutom förbjuds det i ickespridningsavtalet.

- **Vad är er definition av en utländsk permanent bas eller Natobas? Ska Sverige ha sådana baser? Varför/varför inte?**

Miljöpartiet: Som Natomedlem kommer det att finnas en närvaro från allierade i Sverige vid exempelvis gemensamma övningar, vilket behövs. Men vi tycker inte att Nato ska ha permanenta Nato-baser på svensk mark, alltså permanent närvaro av utländska styrkor i fredstid.

Centerpartiet: En permanent bas skulle innebära en fast, kontinuerlig närvaro av utländsk trupp under utländskt befäl. I likhet med våra nordiska grannar Norge och Danmark ser vi inte skäl att ha permanenta utländska baser på svenskt territorium i fredstid. Däremot är vi positiva till omfattande gemensamma övningar och möjligheten till förhandslagring av materiel, vilket är nödvändigt för att kunna ge och ta emot stöd snabbt inom alliansen.

Liberalerna: En permanent utländsk bas innebär normalt att ett annat lands styrkor stationeras i ett land på lång sikt med egen basstruktur och kontinuerlig militär närvaro. Sverige har i dag inga sådana permanenta Natobaser. Däremot har Nato beslutat att etablera en logistikstab i Enköping från 2027 för att samordna alliansens truppförflyttningar i norra Europa. Det tycker vi är bra. Genom DCA-avtalet kan Sverige också ta emot värdlandsstöd från USA och upplåta vissa anläggningar för amerikansk verksamhet. Liberalerna ser positivt på ökad närvaro från våra allierade. Det bidrar till att avskräcka Ryssland och på så vis bevara freden i vår del av Europa.

Kristdemokraterna: Vi har ingen särskild sådan definition. En "Natobas" existerar däremot i princip inte i den meningen att Nato som organisation äger och nyttjar den. Istället handlar det om nationella baser som görs tillgängliga för alliansens gemensamma försvar. DCA-avtalet, som aktualiserat frågan, medför ingen permanent basering av allierade i fredstid. Eventuell utländsk truppnärvaro, primärt amerikansk sådan, är tillfällig och roterande vilket därigenom inte bör betraktas som permanent stationering. DCA medför att USA får tillgång till 17 baser samtidigt som Sverige behåller suveräniteten.

Vänsterpartiet: Sverige ska inte ha permanenta utländska baser. Det riskerar vår självständighet i utrikes- och säkerhetspolitiken och ytterst vårt nationella självbestämmande. Det s.k. DCA-avtalet med USA innehåller många oklarheter, bl.a. vad gäller just hur permanent närvaron kan komma att bli och därför bör Sverige göra det tydligt att man inte har för avsikt att tillåta permanenta baser eller stadigvarande närvaro av allierade styrkor på det egna territoriet under fredstid.

Sverigedemokraterna: En utländsk permanent bas är exempelvis en sådan som finns i Aviano, Italien där personalen bor med sina familjer, någon sådan har vi inte i Sverige. Behovet av utländsk militär personal i Sverige styrs helt av omvärldsutvecklingen och Rysslands agerande mot sina grannländer. Som det ser ut idag ser vi inget behov av det, men det är ingenting som kan uteslutas i framtiden.

Moderaterna: Natobaser består till en stor del av roterande personal. Dessa baser kan dock ha permanenta inslag. När det t.ex. FLF i Finland så ska den vara "permanent" i sin struktur, men rörlig i sin sammansättning.

Socialdemokraterna: I samband med medlemskapsprocessen till Nato tydliggjordes i bred enighet i Sveriges riksdag att det inte ska vara tillåtet med permanenta Natobaser på svenskt territorium. Den ståndpunkten står vi fast vid.

- **Hur resonerar ert parti kring frågan att svenska värnpliktiga ska kunna skickas utomlands på Natouppdrag? Ser ni skillnad på om det gäller uppdrag i krigstid och i fredstid?**

Miljöpartiet: Vårt generella förhållningssätt är att det primärt bör vara yrkesmilitärer som skickas på Natouppdrag. Dels tror vi att anställda soldater är mer motiverade och bättre rustade än de som åker under plikt, dels finns risken att även fredstida operationer blir skarpa och att värnpliktiga då hamnar i farliga situationer. I ett läge av höjd beredskap eller krig så skulle det kunna bli aktuellt att skicka värnpliktiga på operationer inom Nato, i den utsträckning det krävs för försvaret av Sverige. Om detta ska bli aktuellt förutsätter vi att det blir värnpliktiga som har fullgjort grundutbildningen.

Centerpartiet: Värnpliktiga är en del av Sveriges totalförsvaret och deras uppgift är att försvara Sverige. Det är dock skillnad på värnpliktiga under utbildning och de som avslutat sin grundutbildning. Som Natomedlem innebär försvaret av Sverige också försvaret av våra allierade, särskilt i vårt närområde. Vid ett väpnat angrepp mot en allierad kan värnpliktiga, efter beslut av Sveriges riksdag, bli en del av det kollektiva försvaret. Vi skiljer på detta och på fredstida internationella insatser långt bort, som i första hand bör bemannas av anställd personal.

Liberalerna: Värnpliktiga kan redan i dag skickas på uppdrag utomlands om riksdagen och regeringen beslutar om det. Det är alltid Sverige som avgör vilka förband vi bidrar med internationellt. Liberalernas utgångspunkt är att Sverige måste vara berett att fullt ut bidra till Natos kollektiva försvar i krig och fred. Såväl yrkesmilitärer som värnpliktiga, efter genomförd grundutbildning, kan därför ingå i de förband som Sverige ställer till Natos förfogande. I praktiken handlar det främst om att bemanna förband i händelse av krig eller höjd beredskap inom alliansen.

Kristdemokraterna: Dagens regelverk tillåter redan att skicka soldater utomlands i krig, inklusive värnpliktiga utomlands till Nato-operationer. Att skicka värnpliktiga soldater på övningar i Natoländer i fredstid är också redan tillåtet. Utgångspunkten bör vara att utlandsstyrkorna ska bemannas av anställd personal och enbart av värnpliktiga vid behov. I det sistnämnda fallet behöver villkoren motsvara de som gäller för anställd personal. Regeringen ser för närvarande över Försvarsmaktens olika tjänstgöringsgrunder i syfte att identifiera en ny kategori som explicit är anpassad för Nato-tjänstgöring.

Vänsterpartiet: Vi är emot att värnpliktiga ska skickas utomlands på Natouppdrag. De som åker på uppdrag utomlands ska vara anställda av Försvarsmakten. Om Sverige befinner sig i krig gäller andra förutsättningar. I ett sådant läge kan det finnas skäl för att

värnpliktsutbildade och krigsplacerade personer som då har mobiliserats deltar i uppdrag utomlands.

Sverigedemokraterna: Regeringen har aviserat att det ska tillsättas en parlamentarisk kommitté för att inhämta ett brett parlamentariskt stöd för formerna för detta utöver krigs- eller beredskapstjänstgöring. Men som vi ser det kan det finnas fördelar för värnpliktiga att tjänstgöra utomlands i fredstid, dels god erfarenhet men det kan också skapa intresse för en framtida karriär inom yrket.

Moderaterna: I krigstid tillåts oss redan att skicka soldater inklusive värnpliktiga utomlands till Nato-operationer. Att skicka värnpliktiga soldater på övningar i Natoländer är också redan tillåtet.

Socialdemokraterna: Värnpliktiga under utbildning ska inte kunna skickas på uppdrag utomlands i krigstid. Däremot de värnpliktiga som har genomgått sin grundutbildning och därefter krigsplacerats behöver kunna kallas in och användas inom ramen för sitt krigsförbands uppgifter.

- **Diktaturen Förenade arabemiraten var 2024 den största köparen av svensk krigsmateriel. Bör Sverige fortsätta att godkänna vapenexport till diktaturer? Varför/varför inte?**

Miljöpartiet: Förenade Arabemiraten är ett tydligt exempel (av flera) på att dagens regelverk är för slapt. Vi vill förbjuda vapenexport till diktaturer, krigförande länder och länder som begår allvarliga och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter, inklusive följdleveranser. Detta ska dock inte hindra att Sverige solidariskt kan bistå ett angripet land med vapen, som Ukraina. Vi vill även ta fram motsvarande lagstiftning för import för att förhindra att Sverige köper vapen från länder som genomför grova kränkningar av mänskliga rättigheter.

Centerpartiet: Vår utgångspunkt är att vapenexport till diktaturer och länder som allvarligt kränker mänskliga rättigheter inte ska ske. Det svenska regelverket är ett av världens striktaste och bygger på en helhetsbedömning där demokratisk status och respekt för mänskliga rättigheter är centrala kriterier. Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska intressen är alltid avgörande. Vi vill om möjligt stärka och harmonisera dessa regler på EU-nivå för att skapa en mer konsekvent europeisk hållning, där även närliggande länder som Storbritannien och Norge kan ingå.

Liberalerna: Nej. Liberalerna anser att Sverige inte ska exportera vapen till diktaturer.

Kristdemokraterna: Den svenska försvarsindustrin och försvarsmaterielexporten är viktiga för vårt lands försvarsförmåga. KD står bakom nuvarande ordning där demokratihänsyn och säkerhetspolitiska hänsyn tillsammans ligger till grund för beslut i försvarsmaterielhandel. Det är Inspektionen för strategiska produkter (ISP) som tar ställning i varje enskilt fall. Efter påtryckningar från bland annat Kristdemokraterna återfinns det sedan ett antal år tillbaka ett demokratikriterium för prövningen av svensk försvarsmaterielexport. Detta var en viktig och efterlängtd utveckling av regelverket.

Vänsterpartiet: Nej, Sverige ska inte legitimera diktaturer och underlätta folkrättsbrott. Det nuvarande regelverket är inte tillräckligt. Vänsterpartiet har länge drivit på för ett förbud mot vapenexport till diktaturer, stater som för angreppskrig och regimer som begår brott mot de mänskliga rättigheterna.

Sverigedemokraterna: Det bör som idag även i framtiden göras en helhetsbedömning. Detta för att dagens system har i huvudsak fungerat bra och det blir än viktigare att försvarspolitiska skäl får tyngd när Sverige rustar upp.

Moderaterna: Export av svensk krigsmateriel prövas utifrån ett strikt regelverk som riksdag och regering har lagt fast. Inspektionen för strategiska produkter, ISP, är tillsyns- och tillståndsmyndigheten för krigsmaterielexport. Myndigheten gör en helhetsbedömning i varje enskilt ärende och fattar självständiga beslut. Tillståndsprövningen sker också i enlighet med EU:s gemensamma ståndpunkt om fastställande av regler för kontrollen av export av militärteknik och krigsmateriel samt FN:s vapenhandelsfördrag.

Socialdemokraterna: Vi har i Sverige tydliga regler för krigsmaterielexport. För vår trovärdighet är det viktigt att ingångna avtal fullföljs. Alla beslut om materielexport föregås av noggranna avvägningar.

- **Hur anser ert parti att Sverige ska främja hållbar fred i Israel och Palestina? Hur ska t.ex. Sverige verka för att Israels ockupation av Palestina upphör och hur ser ert parti på Sveriges vapenhandel med Israel som innefattar både krigsmaterielexport och vapenimport?**

Miljöpartiet: För att få ett slut på ockupation, apartheid och få till stånd en rättvis tvåstatslösning måste pressen på den israeliska regeringen öka, där är EU en nyckelaktör som bör pausa associeringsavtalet och införa sanktioner mot israeliska ministrar. Men även Sverige kan spela en större roll genom att stoppa importen från bosättningar, agera mer kraftfullt diplomatiskt och konsekvent fördöma folkrättsbrott. Vi vill också att EU enas om ett vapenembargo mot Israel och att Sverige slutar köpa israelisk krigsmateriel.

Centerpartiet: Centerpartiet står fast vid att en hållbar fred endast kan nås genom en framförhandlad tvåstatslösning grundad i folkrätten, där Israel och Palestina kan existera sida vid sida inom säkra och erkända gränser. Sverige och EU måste agera kraftfullt för detta mål, kräva ett stopp för bosättningarna och verka för att den humanitära katastrofen i Gaza upphör. Sverige exporterar inte krigsmateriel till Israel.

Liberalerna: Israels ockupation av Västbanken är oacceptabel och måste upphöra. Enda sättet att nå en tvåstatslösning är genom förhandlingar. Hamas måste avväpnas och kan inte vara en del av ett framtida palestinskt styre. Sverige och EU måste pressa alla sidor i denna konflikt, självklart även Israel. Målet måste vara att alla människor i området kan leva i frihet, trygghet och säkerhet, sida vid sida. Liberalerna står bakom en tvåstatslösning med ett demokratiskt Palestina. Sverige bör som princip kunna exportera försvarsmateriel till demokratier, vilket Israel är, i enlighet med svensk exportlagstiftning. Samtidigt måste

varje enskilt ärende prövas noggrant enligt de regelverk som gäller för svensk vapenexport och internationell rätt.

Kristdemokraterna: Implementeringen av Gazas fredsplan behöver fortgå. Ett Gaza fritt från Hamas, vars mål varit att utplåna staten Israel, frigör resurser för det palestiniernas välfärd och framtid snarare än terrortunnlar och raketer. Det skapar förutsättningar för en långsiktig fred. På Västbanken måste Israel beivra bosättarvåldet och upphöra med olagliga bosättningsexpansioner. Regeringen driver på för att sanktionera extremistiska ministrar i Israels regering och andra som aktivt motverkar tvåstatslösningen. KD står bakom nuvarande försvarsmaterielordning där ISP tar ställning i varje enskilt fall.

Vänsterpartiet: Gazaborna måste garanteras en permanent fred där blockaden hävs och tillräcklig nödhjälp når de behövande. Vi vill att Sverige återupprättar stödet till UNRWA, avslutar all vapenhandel med Israel och att EU säger upp sitt associeringsavtal med Israel. De ansvariga för våldet på båda sidor måste ställas inför rätta, de israeliska bosättningarna avvecklas och flyktingarna få rätt att återvända. En förutsättning för ett långsiktigt hållbart fredsavtal är att det kan garantera säkerheten för alla civila oavsett sida och respekt för den palestinska statsbildningen.

Sverigedemokraterna: Sverige behöver stödja Israels rätt att försvara sig mot militant islamism. Detta bör ske genom ett ökat handelsutbyte med landet vilket även inkluderar krigsmateriel. Israel måste upphöra med expansionen av bosättningar och Sverige kan påverka Israel genom ett ökat utbyte med landet och inte tvärtom.

Moderaterna: En hållbar fred mellan Israel och Palestina måste bygga på en förhandlad tvåstatslösning. Detta måste göras av parterna själva. Sverige vill tillsammans med övriga EU-länder vara del av att både uppmuntra och möjliggöra en sådan dialog. Vad gäller handel med Israel så har inte nya tillstånd utfärdats på många år.

Socialdemokraterna: För en långsiktig fred måste Israel och Palestina på nytt mötas i fredssamtal som måste bygga på en tvåstatslösning. Vi vill att Sverige ska erbjuda sig att bistå i fredsförhandlingarna. Vi ska verka för att fler länder erkänner Palestina. Israel måste avbryta ockupationen av palestinskt territorium och stoppa den illegala bosättningspolitiken. Isoleringen av Gaza ska upphöra. EU ska pausa handelsavtalet med Israel, EU:s sanktioner mot bosättningsrörelsen utvidgas avsevärt, alla varor från illegala bosättningar stoppas från EU:s inre marknad. Palestinska myndigheten måste stoppa militanta aktivister från att begå våldsdåd och de måste också kunna uppvisa ett demokratiskt ledarskap som bekämpar korruption. Vi vill inte se någon vapenexport till Israel. Sverige har inte heller beviljat nya tillstånd för försäljning av krigsmateriel till den israeliska Försvarsmakten eller andra statliga aktörer i Israel sedan 1950-talet.

- **Vad vill ni göra för att stärka aktörer inom den ryska demokratirörelsen och därmed hjälpa dem att på sikt bygga ett demokratiskt Ryssland?**

Miljöpartiet: Sverige ska visa stöd - både diplomatiskt och i form av resurser - till det ryska civilsamhället både inom landet och i exil som verkar under oerhört tuffa förhållanden. Demokratikämpare, människorätts- och miljöförsvare ska få vårt stöd - men den oerhört

repressiva miljö de verkar i gör att vi måste vara varsamma med hur vi går fram för att inte göra mer skada än nytta. Ett konkret steg som MP tagit är att vi i våra skuggbudgetar återinför och dubblar stödet till de svenska fredsorganisationerna. En annan viktig fråga är att hitta hållbara strategier för att underlätta visum.

Centerpartiet: Ett demokratiskt Ryssland är en av de viktigaste garantierna för långsiktig fred i Europa. Vi vill stärka det svenska och europeiska stödet till Rysslands modiga demokratikämpar, oberoende medier och människorättsförsvarare, både i exil och inne i Ryssland. Det handlar om flexibelt finansiellt stöd, politiskt stöd och att erbjuda en fristad för dem som förföljs av regimen. Vi vill också att Sverige driver på för att etablera ett Nato Center of Excellence för Rysslandskunskap.

Liberalerna: För att kunna bygga ett demokratiskt Ryssland krävs att Putinregimen förlorar sitt krig i Ukraina. En rysk seger skulle legitimera diktaturen och visa att aggression mot demokratiska grannländer lönar sig. Därför måste Europa öka det militära, finansiella, politiska och humanitära stödet till Ukraina och använda frysta ryska tillgångar till Ukrainas försvar och återuppbyggnad. Samtidigt bör Sverige och EU stärka stödet till ryska demokratiaktörer, oberoende medier och exilorganisationer. Initiativ som Radio Free Europe/Radio Liberty är viktiga för att nå ryska medborgare med oberoende information. Samtidigt är det viktigt att motarbeta att den ryska demokratirörelsen infiltreras.

Kristdemokraterna: Förutsättningarna för att stödja oppositionella demokratiaktivister i Ryssland idag är i bästa fall begränsade. Vårt stöd bör därför primärt kanaliseras genom trovärdiga ryska civilsamhällesaktörer som verkar utanför landet. På medel- till långsikt bör ambitionen vara att återigen kunna stötta aktörer på plats, liksom att verka för fler mellanmännsliga möten mellan unga ryssar och västerlänningar. Under överskådlig tid bedöms det auktoritära Ryssland utgöra Sveriges största säkerhetspolitiska hot. En demokratisk utveckling i Ryssland utgör därmed ett långsiktigt svenskt säkerhetsintresse.

Vänsterpartiet: Sverige har en viktig roll i att stödja både rysk och belarusisk opposition – underjordisk verksamhet inom landet såväl som organisationer i exil. Vi har bl.a. avsatt ett särskilt stöd för detta i vårt förslag till statsbudget.

Sverigedemokraterna: Sverigedemokraterna har ställt sig bakom att öka demokratistödet som en del av det internationella biståndet och detta hjälper även den ryska demokratirörelsen.

Moderaterna: Sverige och EU ska föra en långsiktig politik som håller dörren öppen för ett demokratiskt Ryssland. Det ska vi göra genom att aktivt stödja demokratiföreträdare och oppositionsröster som verkar utanför Ryssland. Vi måste också hålla fast vid sanktionerna då en ekonomisk och politisk isolering minskar regimen resurser och visar att det finns ett pris att betala för förtryck och aggressionskrig. Rysslands internationella relationer ska inte normaliseras direkt vid en fred i Ukraina och vi ska också verka för att stödja ett rättsligt ansvarsutkrävande för de ryska brotten i Ukraina.

Socialdemokraterna: Rysslands systematiska attacker och förföljelse på civilsamhället är ett led i att bryta ner demokratiskt motstånd. Möjligheterna att stödja den ryska demokratirörelsen har kraftigt försämrats under de senaste åren. Detta gör det dock ännu

viktigare att Sverige som enskilt land och genom EU aktivt agerar på alla möjliga sätt att motverka det krympande utrymmet för civilsamhället och hitta former för att stödja dessa aktörer i sitt arbete och i sin rätt att verka.

- **Hur ska Sverige arbeta konfliktförebyggande för att minska de framtida riskerna för väpnad konflikt i vårt närområde och globalt? Vilken roll spelar FN och folkrätten?**

Miljöpartiet: Sverige ska återta vår styrka i diplomati och fredsmedling. Vi ska stödja demokratikämpar och civilsamhälle, och säkerställa att kvinnor och unga deltar i fredsprocesser – bl.a. genom ett nytt kvinnligt medlingsnätverk. Utöver biståndet satsar MP i vår skuggbudget 88 miljoner kronor på att stärka Sveriges internationella arbete för fred och säkerhet, samt återställer och dubblar stödet till fredsorganisationer. FN har en nyckelroll i främjandet av fred och rättvisa, och ett starkt kärnstöd är avgörande för att FN både ska kunna agera långsiktigt och finnas i akuta kriser.

Centerpartiet: Folkrätten och FN, men också EU, är hörnstenarna i vår utrikespolitik och det viktigaste verktyget för att förebygga konflikt. Sveriges främsta bidrag är att vara en stark röst för demokrati, diplomati, frihandel och bistånd. Genom att återgå till enprocentsmålet för biståndet kan vi arbeta mer effektivt med fattigdomsbekämpning, demokratiutveckling och klimatanpassning – faktorer som är avgörande för att bygga stabila och fredliga samhällen. Vår säkerhet byggs bäst tillsammans med andra, genom att stärka multilaterala institutioner och bygga allianser med likasinnade demokratier. Vi vill också se ett EU med en starkare röst och förmåga till beslutsfattande när det gäller utrikespolitik.

Liberalerna: Sverige ska arbeta konfliktförebyggande genom diplomati, medling och internationellt samarbete. Samtidigt har maktpolitiken återvänt efter Rysslands invasion av Ukraina. För att bevara freden måste Europa rusta upp och stärka sin militära förmåga så att angrepp kan avskräckas. FN och folkrätten är centrala för en regelbaserad världsordning. Men när diktaturer kan blockera agerande i FN:s säkerhetsråd eller begå övergrepp mot sin egen befolkning utan konsekvenser finns tydliga brister. Därför behöver folkrätten fortsätta utvecklas, i samma anda som när principen Responsibility to Protect infördes.

Kristdemokraterna: FN-samarbetet står inför stora utmaningar och trovärdighetsproblem men är likväl fortsatt en viktig del av svensk utrikespolitik. Sverige ska, som den stora givare vi är, bidra till fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande insatser i FN samt andra globala institutioner som EU, FN och OSSE. Vi bör också använda vårt inflytande för att verka för att FN reformeras till en mer handlingskraftig organisation som slutar stå passiva när de viktigaste värdena står på spel. Vetorätten i säkerhetsrådet behöver därför begränsas och särskilda kriterier införas för en plats i MR-rådet.

Vänsterpartiet: Sverige ska aktivt arbeta för fred och nedrustning globalt, särskilt kärnvapenedrustning. Fredsdiplomati och att förebygga väpnade konflikter bör prioriteras, t.ex. genom ett medlingsinstitut för fred. Sverige ska markera kraftfullt mot alla folkrättsbrott, oavsett vem som begår dem. FN är den viktigaste internationella

organisationen för frågor som rör fred och säkerhet. Trots sina brister behöver FN stärkas. Naturligtvis är också utrikespolitik, handel, diplomati, en fungerande klimatpolitik och inte minst mellanfolkliga kontakter viktiga verktyg för att bygga fred mellan länder.

Sverigedemokraterna: I närområdet behöver Sverige visa på en tydlig avskräckning gentemot Ryssland tillsammans med övriga allierade. Globalt behöver både ett förebyggande arbete ske genom att stödja demokratiska organisationer, värna den regelbaserade världsordningen, men också avskräcka aggressiva diktaturer.

Moderaterna: Det bästa sättet att förebygga krig är att göra det otänkbart. Det gör vi genom trovärdig avskräckning, starka allianser och en regelbaserad världsordning. FN och folkrätten är fundamentet för den regelbaserade världsordningen och det är ett grundläggande svenskt säkerhetsintresse att den värnas och respekteras. Sverige är och ska vara en aktiv röst i FN för att upprätthålla internationell rätt, hålla auktoritära stater ansvariga och motverka de försök som görs för att undergräva multilaterala institutioner inifrån. Det nordisk-baltiska samarbetet samt vårt Natomedlemskap ökar stabiliteten i vårt närområde och gör det svårare för fientliga stater att angripa oss.

Socialdemokraterna: En av de mest strategiskt viktiga frågorna för Sverige idag är att värna och stärka de institutioner och regler som utgör vår regelbaserade internationella världsordning. Sverige ska vara en stark röst för att upprätthålla folkrätten, verka för värden som mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och hållbar ekonomisk utveckling, och samtidigt fortsätta arbetet för att möta klimatutmaningen. Det behövs mer diplomati och engagemang för fred och fattigdomsbekämpning. Särskilt när USA drar sig tillbaka måste Sverige och EU ta ett större ansvar för att stödja, finansiera och effektivisera viktiga internationella och multilaterala institutioner såsom FN, Europarådet, Världshandelsorganisationen (WTO), och de internationella domstolarna.

FRÅGA

	NJA, EJ I FREDSTID	JA	JA	NJA, EJ I FREDSTID	NEJ	NEJ, EJ I FREDSTID	JA	NEJ	JA	NEJ
Kan ni tänka er att ha kärnvapen på svensk mark?	NJA, EJ I FREDSTID	JA	JA	NJA, EJ I FREDSTID	NEJ	NEJ, EJ I FREDSTID	JA	NEJ	JA	NEJ
Ska Sverige delta i ett franskt kärnvapenparaply?	NEJ	JA	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
Ska Sverige lämna Nato?	NEJ	NEJ	NEJ	NJA**	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA
Ska Sverige lämna DCA-avtalet?	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA
Ska Sverige vara kvar i Ottawa-avtalet som förbjuder personminor?	JA	NEJ	NEJ	?	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA
Ska Sverige förbjuda vapenexport till diktaturer?	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA
Ska Sverige lägga 3,5% av BNP på försvarsutgifter?	JA	JA	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
Ska värmpliktiga skickas på Natouppdrag även i fredstid?	NJA*	JA	JA	?	NEJ	NEJ	NJA*	NJA*	JA	NEJ, INTE HELLER I KRIG
Ska Sverige avbryta vapenhandeln (import och export) med Israel?	EXPORT: JA	NEJ	NEJ	?	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ	JA
Ska Sverige återuppta stödet till UNRWA?	JA	NEJ	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ	JA
Ska Sverige ge stöd till aktörer i den ryska demokrätirörelsen?	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA

*NJA = partiernas utgångspunkt är att utlandsuppdrag i första hand ska bemannas av anställd personal

** NJA = Se Svenska Freds hela valgranskning för exakt formulering